

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Jest to cyfrowa wersja książki, która przez pokolenia przechowywana była na bibliotecznych półkach, zanim została troskliwie zeskanowana przez Google w ramach projektu światowej biblioteki sieciowej.

Prawa autorskie do niej zdążyły już wygasnąć i książka stała się częścią powszechnego dziedzictwa. Książka należąca do powszechnego dziedzictwa to książka nigdy nie objęta prawami autorskimi lub do której prawa te wygasły. Zaliczenie książki do powszechnego dziedzictwa zależy od kraju. Książki należące do powszechnego dziedzictwa to nasze wrota do przeszłości. Stanowią nieoceniony dorobek historyczny i kulturowy oraz źródło cennej wiedzy.

Uwagi, notatki i inne zapisy na marginesach, obecne w oryginalnym wolumenie, znajdują się również w tym pliku – przypominając długą podróż tej książki od wydawcy do biblioteki, a wreszcie do Ciebie.

Zasady użytkowania

Google szczeni się współpracą z bibliotekami w ramach projektu digitalizacji materiałów będących powszechnym dziedzictwem oraz ich upubliczniania. Książki będące takim dziedzictwem stanowią własność publiczną, a my po prostu staramy się je zachować dla przyszłych pokoleń. Niemniej jednak, prace takie są kosztowne. W związku z tym, aby nadal móc dostarczać te materiały, podjęliśmy środki, takie jak np. ograniczenia techniczne zapobiegające automatyzacji zapytań po to, aby zapobiegać nadużyciom ze strony podmiotów komercyjnych.

Prosimy również o:

- Wykorzystywanie tych plików jedynie w celach niekomercyjnych
Google Book Search to usługa przeznaczona dla osób prywatnych, prosimy o korzystanie z tych plików jedynie w niekomercyjnych celach prywatnych.
- Nieautomatyzowanie zapytań
Prosimy o niewysyłanie zautomatyzowanych zapytań jakiegokolwiek rodzaju do systemu Google. W przypadku prowadzenia badań nad tłumaczeniami maszynowymi, optycznym rozpoznawaniem znaków lub innymi dziedzinami, w których przydatny jest dostęp do dużych ilości tekstu, prosimy o kontakt z nami. Zachęcamy do korzystania z materiałów będących powszechnym dziedzictwem do takich celów. Możemy być w tym pomocni.
- Zachowywanie przypisań
Znak wodny "Google" w każdym pliku jest niezbędny do informowania o tym projekcie i ułatwiania znajdowania dodatkowych materiałów za pośrednictwem Google Book Search. Prosimy go nie usuwać.
- Przestrzeganie prawa
W każdym przypadku użytkownik ponosi odpowiedzialność za zgodność swoich działań z prawem. Nie wolno przyjmować, że skoro dana książka została uznana za część powszechnego dziedzictwa w Stanach Zjednoczonych, to dzieło to jest w ten sam sposób traktowane w innych krajach. Ochrona praw autorskich do danej książki zależy od przepisów poszczególnych krajów, a my nie możemy ręczyć, czy dany sposób użytkowania którejkolwiek książki jest dozwolony. Prosimy nie przyjmować, że dostępność jakiegokolwiek książki w Google Book Search oznacza, że można jej używać w dowolny sposób, w każdym miejscu świata. Kary za naruszenie praw autorskich mogą być bardzo dotkliwe.

Informacje o usłudze Google Book Search

Misją Google jest uporządkowanie światowych zasobów informacji, aby stały się powszechnie dostępne i użyteczne. Google Book Search ułatwia czytelnikom znajdowanie książek z całego świata, a autorom i wydawcom dotarcie do nowych czytelników. Cały tekst tej książki można przeszukiwać w internecie pod adresem <http://books.google.com/>

**HARVARD LAW SCHOOL
LIBRARY**

Received

2

ORTYLE MAGDEBURSKIE.

PRZEDRUK HOMOGRAFICZNY
Z KODEKSU BIBLIOTEKI KÓRNICKIEJ

OBJAŚNIŁ

DR. MICHAŁ BOBRZYŃSKI

POZNAŃ.
NAKŁADEM BIBLIOTEKI KÓRNICKIEJ.
1876.

Po-
18-
20-

Drukarnia J. I. Kraszewskiego (Dr. W. Łobinski) w Poznaniu.

Nader ważny dla zbadania stosunków prawnych materiał mieści się w tak zwanych ortyłach magdeburskich t. j. w wyrokach a raczej wyjaśnieniach prawnych, które sąd magdeburski na zapytanie innych sądów wydawał i rozsyłał. Wyjaśnień takich zasięgały z Magdeburga i miasta polskie na prawie magdeburskiem osiadłe, głównie za pośrednictwem Krakowa, przez całe czternaste stulecie. Otrzymane zaś z Magdeburga wyjaśnienia zbierano razem i układano z nich zbiory prejudykatów. W ten sposób powstały polskie zbiory magdeburskich ortyłów, które podziśdzeń w licznych kodeksach rękopiśmiennych się przechowały.

Rozpoznaniem tych kodeksów, zestawieniem i ocenieniem materiału w nich zawartego zająłem się był jeszcze przeszłego roku. Wówczas to wiedząc, że w bibliotece kórnickiej znajduje się kodeks z piętnastego wieku zwany D. I., podobny zbiór ortyłów zawierający, udałem się do właściciela biblioteki z prośbą o wypożyczenie mi rzeczzonego kodeksu lub o nadesłanie odpisu zbioru ortyłów. Otrzymałem odpowiedź, że kodeks przesłany być nie może, bo właśnie potrzebnym jest do sporządzenia zeń przedruku homograficznego przekładu statutów wiślickich w kodeksie tym również się mieszczącego. Hr. Działyński polecił jednak z kodeksu tego sporządzić dla mnie podobiznę czyli przedruk homograficzny zbioru ortyłów, o który się rzecz rozchodziła, uprzedzając w ten sposób moje życzenia, za co niniejszem po-

czytuję sobie za najmilszy obowiązek, złożyć Mu najszczerze podziękowanie.

Podobizna zbioru ortyłów z kodeksu D. I. do pracy mojej posłużyła mi wielce, zamierzałem ją też jako osobny dodatek do rozprawy o polskich zbiorach magdeburskich ortyłów dołączyć. Gdy jednakże praca nad tym tematem dla coraz to nowszych odkryć pod rękami nadmiar mi rośnie i zapewne krytycznem wydaniem zbiorów się skończy, postanowiłem z ogłoszeniem nadesłanego mi przedruku homograficznego z kodeksu D. I. dłużej nie zwlekać a w ten sposób uczynić go przystępnym dla tych, którym rzecz może być nieobojętną. Nieprzesądzając zaś tego, co o zbiorze w mowie będącym przyjdzie mi powiedzieć w głównej mej pracy, podaję tu kilka słów do wyjaśnienia rzeczy.

Posiadamy kilkanaście kodeksów zawierających w sobie zbiory ortyłów magdeburskich do Polski a głównie do Krakowa przesłanych. W kodeksach tych ortyle znajdują się spisane w językach: niemieckim, łacińskim i polskim, porządek ich, forma i następstwo są rozmaite, ustawiając jednak wszystkie kodeksy dokładnie, przychodzimy do spostrzeżenia, że we wszystkich główny rdzeń zbioru stanowią jedne i też same ortyle, a każdy kodeks zawiera tylko kilka lub kilkanaście ortyłów, które w innych się nie znajdują i jego właściwość stanowią. Właściwie więc mamy do czynienia tylko z jednym zbiorem ortyłów magdeburskich w liczbie około półtrzecia sta do Polski w wieku XIVtym przesłanych. Zbioru tego jest jednakże kilka odrębnych redakcyj.

Pierwszą główną redakcyę znajdujemy w tekście niemieckim i polskim.

Tekst niemiecki oryginalny przechował się w 5 kodeksach:

1. Krakowskim opisanym przez Dr. F. Bischoffa: „Ueber eine Sammlung deutscher Schöffensprüche in einer Krakauer Handschrift. Wien 1867“ w odblacie z XXXVIII tomu „Archiv für Kunde österr. Geschichtsquellen.“

2. Pilźnieńskim opisanym przez Dr. Władysława Wisłockiego: „Kodeks pilźnieński ortyłów magdeburskich, Kraków 1874“ w odblacie z II tomu Rozpraw wyd. hist. filoz. akademii um. w Krakowie.

3. Berlińskim.
4. Gdańskim.
5. Królewieckim — o których wiadomość podaje Behrend: „Magdeburger Fragen. Berlin 1867.“

Tekst tłumaczenia polskiego dokonanego pomiędzy r. 1445 a 1460 z języka niemieckiego na żądanie Mikołaja Gołogórskiego, stolnika Lwowskiego, przez nieznanego autora, przechował się również w pięciu kodeksach:

1. Lwowskim — No. 50 fol. biblioteki Ossolińskich, opisanym niedokładnie w tomie V. Historii literatury Wiszniewskiego.
2. Miasta Skały — później Kazimierza Strończyńskiego — zka-
go W. A. Maciejowski w tomie VI. Historii prawodawstw ogłosił.
3. Oświęcimskim Aleksego Stradomskiego, obecnie Biblio-
teki Jagiell. opisanym przezemnie w Przewodniku naukowym
i liter. Lwów 1873, tom IV.
4. Kapituły Krakowskiej, zka-
go Wiszniewski w tomie V.
hist. literatury ogłosił.
5. Muczkowskiego, obecnie hr. Jerzego Szembeka w Po-
rembie, opisanym przez Rzezińskiego w „Processus iuris civ.
Cracoviensis. Cracoviae 1840.“

Drugą redakcyę znajdujemy tylko w tekście niemieckim w kodeksie Toruńskim, opisanym przez Behrenda we wspo-
mnianem już dziele: Magdeburger Fragen. Trzecią redakcyę
znajdujemy tylko w tekście niemieckim w kodeksie Szląskim,
przechowanym obecnie w Dreźnie, opisanym również w dziele
Behrenda. Redakcyę te jednak druga i trzecia są pod względem
liczby ortyłów nieco uboższe. Wszystkie zaś trzy odznaczają
się tem, że tekst ortyłów jest tekstem oryginalnym z pewnemi
tylko skróceniami. Różnią się między sobą głównie odmien-
nym, ale zawsze niesystematycznym porządkiem ortyłów. Zdaje
się, że powstały każda oddzielnie z tego samego materyału:
pierwsza w Krakowie, druga w Prusiech prawdopodobnie w To-
runiu, trzecia na Szląsku, możebnie w Wrocławiu, wszystkie
z samym końcem XIVgo stulecia.

Redakcyę czwartą i piątą mają odrębny charakter. Powstały
niesamoistnie, na podstawie poprzedzających, a głównie na pod-

stawie redakcyi pierwszej. Podają nam tylko wybór ortyłów w wyciągu dowolnym, nie zaś w tekście pierwotnym.

Redakcyja czwarta mieści się w kodeksie Brzeggskim, opisanym również przez Behrenda. Liczba ortyłów wynosi tylko 86, porządek ściśle jak w redakcyi pierwszej. Tekst niemiecki.

Redakcyja piąta w tekście niemieckim w kodeksie Krakowskim drugim, opisanym przez I. S. Bandtkiego w „Index lectionum Univ. Cracoviensis. 1818/19.“

Składa się ona właściwie z dwóch wyciągów redakcyi pierwszej z sobą złączonych, oraz z ortyłów wydanych przez sąd wyższy w Krakowie, dołączonych głównie na początku a wnieoszanych również w pośród magdeburskie ortyłe.

Obie redakcyje czwarta i piąta powstały na początku XVgo stulecia. Ostatnia doczekała się wkrótce, w każdym razie w pierwszej połowie XVgo stulecia, tłumaczeń na język łaciński, które nowemi, w Polsce powstałemi ortyłami dawny zbiór powiększały. Kodeksów podających redakcyę piątą w tekście łacińskim zawierających jest trzy:

1. Kodeks biblioteki Działyńskich w Kórniku, zwany DV., opisany przez Helcla w T. I. Starodawnych pr. p. pomników. Warszawa 1856. str. LII.

2. Opatowiecki, teraz No. 832 in 4to biblioteki Ossolińskich opisany przez Bischoffa „Beiträge zur Kenntniss des Magdeburgerrechtes“ w Sitzungsberichte der Akad. der Wiss. hist. phil. Classe Bd. 50. Wien 1865.

3. Wspomniany już kodeks Lwowski bibl. Ossolińskich.

Jest jeszcze inna, szósta redakcyja ortyłów, powstała w Prusiech na początku XVgo stulecia, podobna pod względem wyboru ortyłów i ich tekstu do redakcyi pierwszej ale systematyczna. Są to tak zwane „Magdeburger Fragen“ kodeks wielce w całych Niemczech obok zwierciadła prawa saskiego rozpowszechniony, którego najlepsze wydanie uskutecznił wspomniany już J. Fr. Behrend, Berlin 1865.

Do tych wszystkich redakcyj kodeksów rękopiśmiennych, zbiór ortyłów zawierających, przybywa kodeks biblioteki kórnickiej.

kić D. I. opisany przez A. Z. Helcla w tomie I. starodawnych pomników. Warszawa 1856 pag. XXVIII—XXXVII.

Kodeks ten na kartkach 331—342 mieści zbiór ortyłów, który się jednak na trzy części składowe rozpada.

Część pierwsza zajmuje karty 331—338 z wyjątkiem ostatniego ustępu folio verso na téj karcie, a zawiera trzydzieści ortyłów z odnośnemi zapytaniami.

1. fol. 331. De legitimo pupillari tutore.... Questio prima.... Responsum....

2. fol. 331 verso. Vtrum prefectura aduocacie.... decisio istius....

3. fol. 332. Vtrum relictæ post.... decisio huius.... decisio....

Tu zauważyć należy, że ustęp zatytułowany mylnie „decisio huius“ należy jeszcze do pytania a odpowiedź mieści się dopiero w ustępie drugiej „decisio.“

4. fol. 332. Questio. Vtrum tutor pupillaris.... decisio....

5. fol. 332. Questio. Quantum habet vidua.... decisio.... decisio. Uwaga jak przy ortylu 3cim.

6. fol. 332 verso. Questio. Ad quem spectat vulnere extimacio.... decisio....

7. fol. 332 verso. De foro competenti questio.... decisio.... Tu mylnie powtórzona odpowiedź na pytanie 6te, poczem dopiero odpowiedź na właściwe pytanie.

8. fol. 333. Questio. Vtrum accio hereditaria.... decisio....

9. fol. 333. Questio. De accione vulnerum.... decisio....

10. fol. 333. Questio. Quidam concuius.... decisio istius....

11. fol. 333 verso. Questio. De mercede causidicus.... decisio....

12. fol. 334 bez odstępu Vtrum pedellens (sic! zamiast pedellus) potest... Decisio....

13. fol. 334. De Tutore questio.... Decisio....

14. fol. 334 verso. Questio. Quedam domina anna relictæ.... Decisio istius....

15. fol. 335. Questio. Quidam homo seruilis.... decisio.... istius....

16. fol. 335. Questio. Quidam homo a longinquis ....
 Decisio ....
17. fol. 335 verso. Questio. Quidam noster Conciuis vxore
 sua .... Respondeo ....
18. fol. 335 verso. Quidam noster Conciuis incidit in fa-
 ctum .... decisio ....
19. fol. 336. Questio. Quidam conciuis illegittime .... de-
 cisio ....
20. fol. 336. Questio, Vtrum filii .... decisio ....
21. fol. 336. Questio. Vtrum illegittime nati .... decisio ....
22. fol. 336 verso. Questio. Si contingat aliquem .... de-
 cisio ....
23. fol. 336 verso. Questio. Idem noster Conciuis .... de-
 cisio ....
24. fol. 337. Questio. Vtrum illegittime nati .... decisio ....
25. fol. 337. Questio. Quidam noster Conciuis crimen ....
 decisio ....
26. fol. 337. Questio. Quidam noster Conciuis quosdam
 nostros .... decisio istius ....
27. fol. 338. Questio. Quidam noster Consul .... decisio ....
28. fol. 338. Questio. Si aliquis Conciuis .... decisio
 istius ....
29. fol. 338 verso. Questio. Si aliquis Consules .... de-
 cisio ....
30. fol. 338 verso. Questio. Quidam noster Conciuis ....
 decisio istius .... uel secundum Jurisformam. —

Trzydzieści tych ortyłów jest ułamkiem tłumaczenia łaciń-
 skiego redakcyi pierwszej, jakiego w żadnym innym kodeksie
 nie spotykamy. Uwidoczni to następujące zestawienie ortyłów
 tych kodeksu D. I. z ortyłami kodeksu Krakowskiego Cr. I.
 i ortyłami ogłoszonymi przez Wiszniewskiego: Wi.

D. I.	Cr. I.	Wi.
1	{ 1 2	{ 1 2
2	119	128
3	120	129

D. I.	Cr. I.	Wi.
4	197	203
5	—	—
6	3	3
7	4	4
8	5	5
9	6	6
10	7	7
11	8	8
12	9	9
13	10	10
14	11	11
15	12	12
16	13	13
17	14	14
18	15	15
19	16	16
20	17	17
21	18	18
22	19	19
23	20	20
24	21	21
25	22	22
26	23	29
27	24	30
28	25	31
29	26	32
30	33	39

Pokazuje się z tego, że autor tłumaczenia łacińskiego przetłumaczył pierwsze 26 ortyłów z tekstu niemieckiego (Cr. I.), bo pominął te ortyle, które się tylko w tekście polskim znajdują (23—28 Wiszn.) Dwa pierwsze ortyle tekstu Cr. I. podaje jako jedną całość, natomiast pomiędzy ortyl drugi a trzeci tekstu Cr. I. wtrąca cztery ortyle, które w redakcyi pierwszej daleko później, bo dopiero pod l. 119. 120. 197 przychodzą. Ponieważ wszystkie te ortyle odnoszą się do prawa familijnego, przeto nietrudno odgadnąć

przyczynę, dla której odstąpiono od pierwotnego porządku redakcyi pierwszej i ortyle podobne do siebie treścią obok siebie położono

Z ortylem 26 Cr. I. urywa się tłumaczenie i tylko jeszcze ortyl 33 Cr. I. znajdujemy przetłumaczony i luźno doczepiony. Czy tłumaczenie na tem się kończyło, czy też szło dalej, trudno odgadnąć. Podnosimy natomiast szczegół, który tłumaczeniu temu osobiłą nadają ważność.

Tekst niemiecki oryginalny redakcyi pierwszej nie doszedł nas w pełnem swem pierwotnem brzmieniu, wypuszczone w nim są wszystkie historyczne daty powstania ortylów a mianowicie, z kąd przysłano z zapytaniem o prawo i kiedy. Otóż w tłumaczeniu D. I. szczegóły te przy trzech ortylach się przechowały. W zapytaniu ortylu 1go stoi wyraźnie: „*Quidam Conciuis Ciuitatis Cracoviensis.*“ a odpowiedź zatytułowana: „*Nos Scabini de Magdeburg.*“ oczywistą więc rzeczą, że zapytanie wyszło z Krakowa a ortyl magdeburski dla Krakowa był przeznaczonym. Toż samo możemy powiedzieć o ortylach 14 i 26. W 14tym czytamy w zapytaniu „*Nos scabini iurati Ciuitatis Cracoviensis...*“, W 26-tym zaś „*coram dignitariis Regni Polonie.*“ Zkądinną zaś wiemy, że ortyle 1 — 10 Cr. I. czyli 1. 6 — 13 D. I. posłane były w jednym piśmie czyli w jednym liście z Magdeburga. Skoro więc ortyl 1szy odnosi się niewątpliwie do Krakowa, to wniosek stąd łatwy, że wszystkie ortyle 1 — 10 Cr. I. również na zapytanie z Krakowa i dla Krakowa wydane zostały. Tak samo ortyle 23 — 26 Cr. I. 26 — 29 D. I., o których zkądinną wiemy, że z r. 1376 pochodzą i jedną całość stanowią.

Przechodzimy do rozpoznania drugiej części naszego zbioru. Zaczyna się ona ostatnim ustępem na karcie 338 verso a zajmuje karty 339 i 340 z wyjątkiem znów ostatniego ustępu. Jestto ułamek tłumaczenia łacińskiego redakcyi piątej, które nam zresztą z kodeksów Lp. D V. i Op. jest znanem i dla tego tylko do restytucyi pierwotnego tekstu przydatnem być może. Zestawiamy tekst D. I. z Lp.

D. I. — Lp.

1 — 13

2 — 14

D. I. — Lp.

3	—	$\left. \begin{matrix} 15 \\ 16 \end{matrix} \right\}$
4	—	17
5	—	18
6	—	19
7	—	20
8	—	22
9	—	21
10	—	23
11	—	24
12	—	26
13	—	27
14	—	28

D. I. — Lp.

$\left. \begin{matrix} 15 \\ 16 \end{matrix} \right\}$	—	29
17	—	30
18	—	31
19	—	32
20	—	33
21	—	34
22	—	35
23	—	36

Godzi się zauważyć, że ortyle te w kodeksie D. I. są numerowane, a w szczególności ortyl pierwszy fol. 338 verso ma numer 12 i tak dalej, co z liczbowaniem ortylów w tekście Lp. zupełnie się zgadza i świadczy, że pisarz kod. D. I. pełne tłumaczenie łacińskie ortylów miał przed sobą.

Część trzecia na karcie 311 się mieszcząca zawiera również dziesięć postanowień prawa niemieckiego skróconych zapewne z ortylów, które jednak do rozpoznania naszych redakcyj zbiorów ortylowych nieprzynoszą nic nowego o ile dotychczas zbadać to mogłem.

MICHAŁ BOBRZYŃSKI.

Dilectissimo pupillari Tutore tam agnato
quam etiam fidei commissio vtrum talis
tutor facultatem habeat Credita solue
et debita exigere **Questio prima**

Quidam Coniuis Civitatis Cracoviensis animo de Robertus
uxore sue assignavit coram amicis et non coram Sancto
Iudicio. C. marcas monete pragens nomine Dotis post
mortem suam in omnibus bonis suis Et signanter in bo
nis mobilibus quo fito prefatus Coniuis relicto fratre suo
germano siue electo Tutore Spiritu vitali est exutus relic
ta uxore et pueris suis et in iuventute pueris relicta prefata
procreto statu suo viduali Secundo marito exiit matrimo
nialiter copulata Et idem maritus nomine uxoris repetit
dotem uxoris a tutore orphanorum siue agnato siue electo
coram Sancto iudicio Tutor autem ad obiecta dicit domine
Iudex constat in Tutori quod due date sunt C. marce ratione
dotis in bonis mortui mobilibus Etiam michi constat de
multis creditis que debet solui debonis mortui relictis
Sed dubito ex quo dos ipsa coram iudicio Sancto non existit
roborata et in scripta vult debeat ipsam dotem solui Cum
pueris ius deferret ipsorum iuramento euade solucio dotis
que coram iudicio non est fita Contestato Etiam pueri no
tatem et testanda vel neganda paterna debita Requirit
in iure domine Iudex vtrum ego tutor debeat nomine orpha
norum solui dotem prescriptam sine contradictione puerorum

Responsum huius Super premissa questio
Nos Sabini de mensburg taliter respondemus Quando
tutor pupillaris siue sit agnatus siue electus officium
Tutelle in iudicio fuerit adeptus in bonis orphanorum
Tunc plenam habet facultatem Credita mortui repetere.

et debita solue nomine pupilli dequibus aut de-
bitis ipi no constat tutori; p[ro] negatue enadere
nel con se p[ro]batione admittit legitimis. Et c[on]gno
tutori constat de dote ipe femine data sine p[ro]p[ri]a
tunc d[icitur] eam solue cu bonis mobilibus. H[er]edita-
te orphanoze intacta solue p[ro]p[ri]a iuris debitis

Stem p[ro]p[ri]a dotem femine H[er]editas p[ro]p[ri]a no debet
vendi. S[ed] si mortuus contraxit aliq[ui] debita /
no g[er]itur unde solui. Tunc l[icet] agnatus tutor
p[er]t[ineat] vende h[er]editaria bona et p[ro]p[ri]a debita. Si
aut[em] tutor est electus et n[on] agnatus / tunc no p[er]
h[er]editaria bona vende n[isi] de consensu amicor[um]
Et tunc h[er]editaria p[ro]p[ri]a posset differi usq[ue] ad eta-
tem p[re]uor[um] orphanor[um] legitima.

Vtrū p[re]fectura aduocacie uel scoltecie / in successio-
nibus possit deuolui p[ro]p[ri]a femine /
Conuenit quidam h[ic] Scolteciam in villa iure
h[er]editaria emptoris titulo acquisita; ac alia
bona imobilia et h[er]editaria in eundem morte p[re]-
ueniens inter u[er]itatem uxore uidua cu p[ro]p[ri]a demum
mortuus e[st] filius p[re]fati mortui uidua eadem
petit se ad p[re]f[er]entiam Scoltecie admitti, inue-
nit post filium mortuum Tutores aut[em] p[re]uor[um] dicunt
no debet deuolui Scoltecie in p[ro]p[ri]a femine / cum
sit iuris feodalis h[er]editas. **Occasio istius**
Scoltecia sine p[re]f[er]entia in quib[us] e[st] p[ro]p[ri]a regulis
omagnis iure successione. Inuolui no debent
p[ro]p[ri]as ferare. Cuius femine se morte sue ante.

libus actibus & deo
psidere

in possit ipse ibonis
traductam

pno suo peniaz adma-
em maritus fimo du
Tutor pnoz non
equiam in inre vze
testimonio appbare

no dz peniaz induc-
e eoz tutor Qa peniaz
du infui possessionem
ta

ta tuam indico bante
indiac officiu tutela

officiu tutela appupta
et hoc si facia hac
ind et si hoc tenere
onabilibus pt tutelam

is etate p mortem mari
et vxor sua relicta

superstes cum pueris et bona stantia et iacenta, et
femina procreto statu vidualitate alteri marito fidem
matrimoniali etat copulata maritus femine tunc
sortem bonorum a tutoribus orphanorum quidem quid
habeat femina in bonis pmi mariti

Decisio

2 femina que dicto statu viduali fidei implicata non
aliud h^{ab}et in bonis mariti mortui q^{uam} supellectile s^{ed}
si dos est eis com^{uni} indicio habito vel nite p^{ri}us
inscripta etiam habet in eisd^{em} bonis in^{ter} tenorem
n^{ost}rum Et ad habet r^{ati}onem p^{ro} mortez
liberoru ad successorem & c. l. xxxij

Questio

Adque spiritus voluerit extirpare. Quid civitatis
me comola etiam milite et congressu voluerit
tus a quod suo vicino Et id affirmat voluit esse
inflicti magnachale pars aut adipsa no dir
attoz appenti voluit esse duellare modo quitur
adque spectat ut ipsa conspiciantur nudi iudex ne
stabile

Detafio

Iudex te^r volnea q^uo^o p^oire et c^ostima^o vbi me
fuit in omib⁹ Inuigiti Iurati fies asinguntur
ad volnea q^uo^o p^oirienda et c^ostima^oda p^ota sunt
mōzha nichilatoria momachalia ul cōtenta
de foro competentij Cuestio

De foro competentij Quæstio

Ute hospitibus passim et aduenis sine ciuibz
qui negotiandi causa in ciuit^{ez} sunt vias aggressi
Iudiciu contestari debeat siue sit tpe seruiato siue

no q^{uo}d **Decimus** Iudici Civilis deputatu **Decisio** a
 Iudex tenet vulnera conficere et existimare ubi tale sunt
 in Civitatibus Exuvigili Jurati tales consueverunt ad
 vulnera conficienda et existimanda veru sunt mortalia
 monachalia vel arcta

8 Possitibus motatibus ultra dicta legalem Et eaq^{ue}
 Culibus qui negotii causa viam sine p^{ro}fitu in causis
 Civilibus puta p^{ro}debito et rebus mobilibus Necessario
 debet Iudiciu^m Damna^m Et ipse Iudex deputat Civilis
 sine sic tpe ferato sine no **Questio**

Utrum actio hereditaria ab hospite uel domestico vicino
 Iudiciali introducenda requirit Iudiciu^m ul^{terius} hospitale

Decisio

Concubis et hospes passus aut homicidij que
 in fito verent^{ur} no sunt qui hereditaria vel mortalia
 bona iure p^{ro}sequi intendit debet Iudiciu^m civile
 expectare et non hospitale **Questio**

De acton^e vulner^{um} mutilacionis aut homicidij que
 in fito recti no sunt p^{ro}secuta utrum debeat sub Civi
 le requirit^{ur} uel hospitale **Decisio**

Vulnera que in fito recti no sunt iure p^{ro}secuta
 debent acton^e introduci ad iudiciu^m Civile et non
 hospitale **Questio**

Quidam concubis vxore sua viduatus alia femina in
 matrimonij fidem assumpsit in vxore que femina ha
 buit domus lignea et bona mobilia Et in ead^{em}
 bona maritu^m suu^m introduxit talq^{ue} heredem postea
 domus p^{ro}dicta ignis voragine fuit inimerata p^{ro}
 ea q^{uo}d maritus femine vendit bona hereditaria et mo
 bilia sue vxoris Et p^{ro}pterea ea p^{ro}curata introducit.

Orcam igne: rucam muto erexit et domum lapideam
 fundavit Confirmata domo p̄dicta mortis p̄prio
 subingato Relicta vxore p̄dicta ad p̄uicem p̄mum
 p̄uenit aduicta paritibus fenne rep̄at domum muratam
 dicens Ex quo domus murata est sita in fundo pat̄:
 monij vxoris mee et bonis mobilibus de p̄tione v̄:
 vxoris mee petiit exata domus p̄dicta et hoc pat̄:
 f̄m probare sufficiti testimonio et l̄is Gamiti su
 diu Nam antecessor meus recepit t̄m de bonis mee
 vxoris quod domus p̄dicta bene p̄fice potuit et p̄misit
 dicta domum murare d̄m h̄ditatam mee vxoris ven
 didisset In op̄positum dicunt pueri Ex quo bona mob̄:
 ha in p̄possessionem pat̄is nostri nullo refragante fuerunt
 introducta et fuerunt sua Estimamus nos habere suos
 successiones in domo p̄dicta p̄mum labore osumata
 et uerit̄ v̄m ip̄a femina uel p̄uici in dicta domo
 debeant succedere

Decisio istius

Si femina hoc dicit p̄t̄ testimonio Gamiti iudicij q̄
 domus p̄dicta fuit sui p̄rimonij Et eam marito suo
 cora Gamito iudicio nō resignauit Tunc femina
 in domo iure successit Et ex quo p̄mum femine
 paritibus Murum domus iure labores nō fuit pro
 secutus Ideo sui p̄mum nō h̄nt iuris in eadem

Questio

De mercede caufidicus sine parator se de onē inteḡ
 p̄ans sicut alij probi homines

Decisio

Quando caufidicus sine parator se de onē paratio
 nis iure incommittit p̄cto solatio hoc solatio t̄m

Cientulus stipendiare ex pacto Si aut^{em} est pactum sed
ex gratia hanc gratiam p^{ro} clientulus auge^{re} vel minuire
Et hoc est in clientuli arbitrio Item si confidentius in
ultra p^{ro}curia p^{ro}loqui tunc h^{ab}et statim integre ferre
et p^{ro}prius liberi sicut ceteri p^{ro}bri viris utem^{ur} pedellens q^{ui}
potest in causis omnis p^{ro}curacionis assumere

Deasio

Pedellens licet p^{ro} in causis p^{ro}curare salua p^{ro}p^{ri} officij
neglijen^{cia} Cum sit seruus publicus sit cautus ut
omnis p^{ro}p^{ri} p^{ro}sequatur officij

De Tutore questio

Quidam homo bona mobilia sudorose labore acqui
ruit & expletis pluribus etatis sue annis demedio est
sublatus Cui reliquit vnicaz sue p^{ro}p^{ri} filiam
in etate puerili Cuius filie Tutellaz p^{ro}ximuz suscepit
agnatus et mortuaria in mobilibus post annos plures
renouitos p^{ro}fecta orphana adolescentula matrimonij
fede^m eridaz p^{ro}b^{ro} viro adman^{um} quez suscepit in malum
Cui ab anno Tutela p^{ro}curam p^{ro}p^{ri}ille nec amicis eis
fecit opa aut atutore bonis p^{ro}ceptis ead^{em} m^ultaz
in Tutelaz introduxit mortuo sicut d^{omi}no placuit
Malto eius^{us} orphane Secundo Malto fuit malmo:
mal^{um} copullata Cui malus Tutor ex^{tra} iuris auxi
lio fuit allocutus dicens Some Iudex Ex^{tra} p^{ro}ho
Tutor vxoris mee nec amicis eius debent^{ur} in Tutela
suscept^{ur} nulla fecit uti tenebat^{ur} racom Et bona
primo Malto sine consensu mee vxoris p^{ro}utant^{ur}
ipa m^ultazita Requiro in iure virum Tutor deat
de bonis mee vxoris reddere racom et ea solue^{re} si que
sunt apud eum et ad huc in Tutela Deasio

Ex quo Tutor p̄dictę p̄d̄e orphane nec eius amicus
debons in Tutela suscep̄ nulla fecit r̄cōm eā facē
tenet. Et bona que sūt p̄mo ip̄is data q̄anto debet
in sortez r̄cōms computari dñm ip̄a orphana s̄p̄ote
Marito fuit copulata

Questio

Quedam donna ama relicta suo viduata marito
fr̄em suū germanū coraz B̄nito Iudicio in verum
Tutorem et bonorum Curatorem p̄fecit constitui & ad di
sponendum debons p̄dictis dom̄e ame Jur̄ for̄az
inscriptōms h̄c Scabimorū Cuius tenor sequit̄ m̄ h̄c
vba Nos . a . b . c . d . Scabini Jurati Civitatis Vico
vici Cui corā nobis p̄sonal̄ constituta donna ama
relicta q̄obi constituit bonorū suorū Tutorem fratrem
germanū ad gubernandū Et post mortez . . . prefate
dom̄e ame eadem bona ad p̄na loca vel vbi ei s̄d
placuerit constitendum Que quedam donna Valens
contine Grimpr̄ij sacro . Em̄ n̄o Concini extitit
copulata Expletisq; tribus annis ead̄ ama d̄ortis
exstulo est condusa q̄antus aut̄ vore viduatus
B̄nitu accedens in Iudiciū requisivit in s̄re d̄r̄s
dom̄e Iudex ex quo ad vore mea legitima felias
memorie donna ama in statu matrimoniali sedi
et m̄ensi p̄p̄a p̄tita in pleno Jure meo Tutore
legitimo in Jure vterum in bonis relictis aut aliqua
cerū sorte debeat succedere Ex quo . . . mea Tutelaz et
p̄p̄tatem sūt devolutata Et p̄sc̄tim bona mobilia
lōn p̄missa stans frater dom̄e ame germanus
dicit dom̄e Iudex requiro in Jure Ex quo soror
mea germana me corā Iudicio B̄nito in Tu
torem et curatorem bonorum suorum constituit de

dictis bonis post mortem disponendum priusquam uxoris
obectoris cotraisset prout ressero me ad hanc mri Ban-
niti iudicij utrum prior sum ad huc successionis ad huc
mortem relicta vel quid promde dictantur iuris ordo

Decisio istius

Bona mobilia que maritus femine supposita in suam posse-
sionem introduxit ipsa femina non contradicente debent
devolui ad ipsam maritum excepta Suppellectilia et alia
bona mobilia que non fuerunt in possessione mariti
Et bona hereditaria iure successionis ad fratrem germanum
sunt devolueda

Questio

Quidam homo servilis conditionis a harmonia iunctus
est libere femine Cui coniuges pariter laboribus ditati
bona hereditaria et mobilia sunt propositi usu communia
demum idem maritus morte est preventus interit
verum utrum femina libera in bonis debeat relictis succedere

Decisio istius

Si homo servitutis obnoxius dum uxisset uxori sue
in bonis suis coram Baninito iudicio in seipso hoc
de iure femina obtinebit sine sint mobilia sine hereditaria
Et autem non iuste ipsi tunc in nullo propter peccata
succedit Si etiam femina aliqua bona hereditaria ad se
introduxisset maritum illa ab ipsa non sunt semper devolueda

Questio

Quidam homo alonginquis pabulis civitates magis in
habitandum est ingressus habens uxorem legitimam et
bona hereditaria et mobilia de quo homine rumor inter
civiles in valetudine quod esset ille illegitime natus
Cuius rumore increbescente prefatus homo vitam suam nati-
vitate preventus finavit Cuius non equo uxor est promortua
quis debeat eis succedere utrum filius regalis vel amici
agnati prefati hominis mortui Item dicimus nos ipsum fore
illegitime natum Et amici ipsius dicunt ipsum delegitimotum

processisse Cuius ^{utrum} nos debeamus ex rumore audito
probare non fuisse illegitimum vel utrum amicus qui voluit
successionem bonorum gaudere non legitimam approbare

Responso

Homo iste qui de longinquis partibus Civitatem vestram inhabitans
tandem est ingressus Ex quo ipse videtur nullus non coram
Iudice vestro iure convicit de defectu natalium et inde illegitimus
procuratus Tunc amicus sui qui voluit successionem fraudare
debet cum bonis in iure non repudiatis docere
in septima quot sit legitime hoc procuratus

Questio

Quidam in Concubina uxore sua legitima et viduata
puella mercede ad servandum conducta non valens continere
venereo actu exagitavit Et ex ea filius procuratus Et dum huius
excessus plures ^{Concubina} eadem forma in concubinis pa-
tribus permisisset peratus in Concubina eadem feminas a patrimonio sub-
trahere et post plures ex ea liberos
procuravit Cuius ^{utrum} omnes liberi equaliter succedant

Responso

Mortuo utroque parente predictorum liberorum liberi qui sunt
in statu matrimoniali legitime hoc procurati iure succedunt
mortuus putabatur in ipso bonis et filius aut per omnia
successionem exclusus non succedit cum non sit natus de thoro
legitimo

Quidam in Concubina incidit in factum dampnatum
et interfecit vicinum suum Cui in facto recenti vocatus est
tam clamore ut se iurisdictioni personalem putaret super obitu
responsum aut ipse metu exagitatus parere non curavit
Et ipso facto iure est proscriptus Cui anno et die mysteriosum
obscurum permansit Cuius ex quo dimisit bona hereditaria
et mobilia utrum potest se deinde bonis possit iure intro-
mittere vel utrum eadem bona vix per scripti cum aliis amicis

que

in p[ro]p[ri]o v[er]u
de iure debon[is]
ex cu[m] amice d[omi]ni
ad p[ro]p[ri]u h[ab]ere iussu
est de h[er]editariis
venari id p[ro]p[ri]e h[ab]ere

atus v[er]onez eoz ille
Cim mutua
amand Omdurorze
possunt succede ad
lib[er]os ultimis

p[ro]p[ri]o q[ui] p[ro]p[ri]o agnati
agnatus et ag-
p[ro]p[ri]o

p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o de se p[ro]p[ri]o
lib[er]os p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o
et abnepotes

lib[er]i nepotes p[ro]p[ri]o
p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o
p[ro]p[ri]o

man possunt co[m] sua
de et alienare irrecipia

pte domoz subquoz degunt dominio **Decisio**
 Illegittime natus pt liate sua bona vende et licet
 iure pnatu Infamis licet ad testimoniū nō admittat
 sicut est ille qui furtū aut spoliū pūfūm euasit talis
 pt sua bona vende et alienare Alij aut sūt iure pnatu
 Sicut sūt pspci Tales adepti tregis pātis possūt bona
 pōtia vende et alienare Alij sūt iure et honore et pace
 pnatu ac bonis confiscati Tū crimen committit lese maye
 pātis Aut in destructionem regni machinati sūt Aut
 facinorosi ipsi suscepit sacramētū Tales ut pote magis
 statū rei boni sūt pnatu bona sua nō possūt vendere
 nec alienare

Questio

Si contingat aliquem possessionatū hominem de hac luce
 decedere hēdibus contentez Alij agnatibz vtrum pātis fiscal
 hoc ignoras Et sitaret repperet tūm et die **Decisio**
 Iudex a princeps et pātis nō debent successionē priuari in
 bonis que erant legitimo successore Nisi hūm bona fui
 ssent coram Bamito Iudicio, aut hēde resignata Et do
 nato hūm habuisset anno et die nullo tradente Eiam
 contra eius fiscale nulla pū. pspci **Questio**

Item ne Concubis possessionatus legitimaz hūm uxore
 eius tamen nō totentus ofortio in Campū publice volup
 tatis pphies Quanda venit pōfegm in alia fouit domo
 ubi cum ea quāqz fuit sacrauit affectū Ita qz hūm in sole
 cia admittorū puenit auditum Deinde mortua vixit
 pōicta concubina mōiali suscepit ofortio Exea liberos
 parauit Item quāt vixit dūm liberi mortuo patre pōf
 possunt succedere bonis pū morte relicis **Decisio**

Exquo pfatus Concubis continē nō valens pām suscepit
 in matrimonio Concubina et exea liberos parauit iure
 nō refragante Ideo pfati libi iure successionis pātis bō
 possunt hūte reape et ea posside
 = libez **Questio**
 patna

possut frui iuris bene:

Decisio

homo liber no possint
teri homines legitime
legitane et prolem pē.
beneficia iuris legi:

Thomada

homicidij confite Et assurgit
amore ad iudicium

mo ppa quesitus et
septem nri concuies
recognouit sm vinculo
regis homicidij ppetra
Statim nro facto

adnd

munum siue iuramentis
male in fito manifesto

Si aut eductis
mutilatores Talis
vocari ad iudiciu mpo
statuat de iusticia respo
ante meidrez coram
tribetur exquo se fecit

Questio

os domos Consules
pblice grauita verba
amit coram pte arm
Regni polome &

ibi impedit iporū Consulū et totius Ciuitatis negociū
et hys nō orenty ipos dños Consules ad duellū Coata^s
ac sua rebellione Complianū amicorū cōn Consules
congregauit vi armata Tunc ipi Consules licet cesserūt
ad p̄torū sunt ingressi cū cetis Consiliariis Ciuitat^s
et publica Condamacōn cōcitauit omes qui essent
fideles domū Regi et senioribz Ciuitat^s vt sine mora
ad p̄torū se p̄ntarent in subsidū Iuris et Iusticie in
Iuriaz et Contumelia Consulū reluctari Quē quid
idem Cōcipis in p̄missis et quolibz p̄missorū pati debeat
Cū se cōn deuict Iusticiaz ip̄e Consulibz rebelliter
opposuerūt Et ista fuit p̄ma questio que fuit missa De
Craconia mandeburgien Mendeburgien^{ly}.

Decisio istius

Dehonestauit quos Consules vros verbis Contumeliosis
vel ad p̄siliandū int̄auit vel vi armata in vasis. dñi ip̄
Consules in Ciuitat^s fuerunt missi legatōn Si hoc feci:
Iste cōfiteatur vel dep̄missis Iure conuincat^r Iis debet
cuiuslibz Consulū solue emenda xxx Solidorū Etia p̄t
emid homiez alij Consules p̄hmo illata foremē ifamia
p̄p̄is omibz fecit in dēmentū En hoc fateat tenebit^r
cuius xxx solid^o emenda et Iudicia tot penos. et emendas
ip̄is Consulibz reponet Si aut p̄missa negauit se Iure
dep̄missis expurgare tenebit^r Item Consules omes
Omnes rōdonacōn publica ad p̄torū vocati fecerunt in
subsidū iusticie Quicūqz tūc nō venit ad p̄pos mandata
xxx v Solidos Consulibz reponat Item omes complices
adversarij qui se vi armata cōn Consules Considerauit
iporū quilibet xxx v Solidos componat

Questio

sui amici cō Consu:
 nus officij se amico
 Sacramento iuramēti
 huius. opposuit inco:
 pro huius insolencia

Decisio

sive lingua contra
 Et situr Consul dēlm:
 implicet se amici cō:
 ad Talis Consul ar
 vj Solidos Componat
 dignus.

Scabinus uel quicunq;
 us uel se contra iustitiam
 ante ius Civile
 debilitatē maam
 esse tūc puniendus
 talis conuincetur

De istius

Curie potatū in erit
 ppia Ciuitatū in fūgū
 Talis amisit suū ius
 insulū vj ad uellent
 Si aut tē m insolencia
 iurato Talis ipso fito
 iustitiale Et deceto ad
 reddet mīg dignum

Si aliquis Consul^{es} in honestate asserens eos non verum
dixisse et non esset eis fides adhibenda Et hoc contingit
fieri domino hede Cuiusmodi quid talis detractor promde
pati debeat vel quod ipm Consules de huius in honesta
con committere debeat Si premissa idem detractor negare
vellet

Decisio

In honestate quispian Consul^{es} asserens eos mendacium
protulisse extra locum sessionis Consulatus Si fateatur
reus premissa dixisse ipis Consulibus in delictum et
Contumeliam Talis romani Consul^{is} per subdos suam
bat Si aut reus premissa dixisse negavit per se Consulibus
iustificare secundum quod con ipm fuit oppositum Cuiusmodi
vel sine testibus

Questio

Quidam nro Concius exisset Contra Consules ipos
fama laudabilem de honestando Et post factum non valens
se iustificare dedit se Consulibus et civitati in gratiam
Cuiusmodi sit cum tali agendum ut quod sit promde passurus

Decisio istius

Quando se aliquis Consulibus siue Civitati dat palio
excessu in gratiam Talis gratia est in Consulibus voluntate
et possit eam augere vel minui Et si eadem gratia reus Co
sules evasit et illis ea hoc dixisse negaverit per suam
purgare innocentiam vel secundum Iuriformam

72

Contractus emptionis autem coram Iudicio Camerale
non confirmet presignatum viget non habet Cuiusmodi emptor
prior est emptio suo evadere iuramento Et hoc idem
Cuiusmodi venditio nec emptio debent fieri in locis augustis
et oppacis Et sobrie et clara die luce coram fidedignis
est celebrandus fori contractus.

undū fideiussu corā
 debet nisi legale
 corā iudicē statuer
 diem hūc statuere
 pōre actorem Et si
 liber erit legal

hic renovauit agito 12
 hūgi renovatō de
 uel ferme vbi dero
 acty fult sine spōte
 vsualis cōdempnā

Scabinis derogant 17
 cōiens cuius pōrū
 nā tot penas quod

la cōuentus ibi reg 16
 ad aliquaz pbaēm

res quēlas que stant
 iudex ego ppono 24 n
 derogando michi dicit
 te ad hoc faciendū
 ut ad x mō Secunda
 vale 23 nō m Cui
 ad xv mō Tercia tu
 e extimauit ad xv mar

Secundū pars ad ipsa recognovit premissa dixisse/actor
petit ipm inextimari Condemnari/Sp. pmissa non
sunt contumeliosa Ideo nichil actori debeat

Qui aliud per Civitatis commissariales sine Gedellum
Cittavit depaendo Nuri ille pma acquit quēlam n
pars altera esset quod non potuisset pedanem sine
Judicem accedere.

Quando ortalegiū de voluntate parum ad iudiciū
allatum fuit quod ipis a iure suppmo est portatum
hoc pars neut potit reprobare nisi hoc Subordin
aliqua excipiat

Si quispiam in sua quēla ad pbatōm cause sue se
astinxerit hoc debet pbarē interim quod iudiciū ge
rebitur

Si querulatur quis cum testibus et reus simpliciter
negat. Ex. l. i. Narrata et actor detulerit Juramento
rei Tūc reus evadat Jurat. Si aut actor nō deta
lerit reo Si vult eū testibus convincet Tūc reus iura
re solus nō pē Et cum homibz sibi inat Et hoc mce
macione Cūse

Si quis astinxit de aliquo obiecta ad certum diem
et hoc nō fecerit Eximit pē sibi negociatō e multis
pibet Et ad simplices alicuius delatōm nō debet
quis honore privari

Quidam homo pro incendio Judiciali coventus
cum testibus reus querulata negavit quis detulit
reo Jurare met septimus Reus se expurgavit iura
mentis/actor astinxit se reum convincere depiurio

deceat 200 evadere

deputio committat

ante habet profe

tar Judicio Bamito

Demu promissio

scopit fema con

possit con pmissa

Non potest et debet

in penam

deputaverit ppetu

scopit de cippo Consul

met Et hoc patet

Or aut Scabini testi

paruit Tunc Consul

Consul de emissum

fecit et incontinenti

ulig. occidit ad pae

urute p smam juris

em homicida ipo

jure uten succedet

Non Exquo pro

odus ipais nichil

ipcom tamdiu pati

recti componat

Ja sine hede et ipus

Bamito no legitur

deputio no prescribitur

successor nec Judex

Nec domo temporalis ipis pruari debent nec ignorantia
iporum patitur p[re]ceptum quia nō format[ur] tractu t[em]p[or]is
quod de iure ab initio non subsistit

Qui deo fura recepta convictus fuit sine confessus
fuit v[er]o fura restituat et cui^{us} xxxvi solidos componat

Sedones sine pedellus dupliciter habet inendam puta
Sexaginta Solidos

lingit Si duo mutuo iungentes in vnius hominis testimonium
compromissent ratio habendo conditionem non expressa
Et quoniam nō p[ro]facile homo recognouit ratum esse
Et pars alia nō p[ro]pter p[re]terit[ur] iustificata ad iuramentum
in ead[em] causa compellere

Si p[ro] morte vnius plus facultas inventus fuit q[uam]
sua demonstrat Exatō. omnia bona sua morte relictā
spectant ad successores et non ad civitatem

Si aut[em] circa vitam quis suam soluit Exatō et tempus
fuit plus h[ab]ere infacultate q[uam] exatō p[ro]p[ri]e. Alio est
per vnum et vnum suū amisit Sed nō bona

Si debita et promissa iuramenta ad dies devenit feri:
atq[ue] nulla iuramenta p[ro] iudex differre ad dies iuri.
dici ferie aut[em] sūt om[n]es dies festini. Dominica rogationem
adventus Septuagesima Et iste dies sollemnes

Item t[em]p[or]is Messis et vindemie istis diebus nō debent
feri iudicia Si aut[em] istis diebus quispiam cri
men commiserit illum ferie nō protegiunt atq[ue]

Sed facti sūt leges ut humana offensa m[er]ita t[em]p[or]is
sit p[ro]p[ri]um innocentia ut in iudicio p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o
 refferentur notendi factos

7. Quicquid per ipsum venditur pignus pignus inordinatum
 impeditur illud inordinatum nemo refutat nec
 gradum valent

ut si hospes noster alienus de aena sua pignus
 inordinatum pignus alienus cunctis noster
 si quicquid dicitur inordinatum de latro gladius
 proferre

ut si pignus oblat et pignus pignus sunt cunctis
 aut minor pignus, hinc quod pignus eroga:
 la de hereditate sua quod pignus, dicitur pignus
 leges omnes. Utinam pignus tunc inordinatum
 pignus cunctis quod in pignus vendat pignus et
 illud pignus eroga

8. ut si cunctis de latro tunc deinde inordinatum
 pignus, pignus pignus pignus pignus et inordinatum

9. inordinatum quod cunctis deinde cunctis
 inordinatum de eo quod inordinatum inordinatum
 pignus pignus cunctis duas

10. ut si inordinatum inordinatum et inordinatum
 inordinatum cunctis inordinatum et inordinatum
 hinc de cunctis hinc que deinde pignus accipendi pignus
 voluit de eo aut quod accipit, hinc pignus inordinatum
 et due cedunt cunctis, inordinatum vero ad cunctis;
 tunc pignus pignus

11. ut aliud inordinatum ut ad inordinatum aliquos
 inordinatum pignus, si hinc cunctis hinc pignus
 et pignus pignus pignus pignus pignus pignus
 et pignus pignus inordinatum et inordinatum pignus
 inordinatum inordinatum inordinatum, pignus pignus pignus
 pignus

3 quispiam eodē indice suāz redarguit
qm̄ q̄sules emiserūt. si penale nō potuit
iudici iūz soludas emitt q̄sules dimidiāz
libram pponet. Et si ē m̄ter ap̄llant
et in om̄i penale nō potuit ob expensas
q̄ racō illis p̄t fuit soluet / et iudici iūz
soludos / et m̄ibz q̄sules b̄ē soludas pponit
Si vō se correxit et it̄ abire noluit
ut potuit / tñ ut p̄dant d̄ m̄grā pponit
bz d̄ exp̄s liber est bz quidq̄ q̄sules d̄
p̄posuere illa acceptant / tñaz p̄t iudici
cimitati duas assignet. Idem ad p̄p̄at
in v̄p̄ amitt q̄sules. Et si q̄sules in sua
sua p̄p̄ari. nlla d̄ m̄ m̄llet eis co:
posico eo q̄ suāz m̄llet solus p̄o m̄m̄d

3 quis b̄ō alibz q̄d̄m̄
et m̄tuit / et p̄q̄t dom̄g c̄v̄it? Con:
ductor pacti tene^r ad dimidū aliud si vō
nō m̄tuit nō tenetur

Si quispiam furti vel rapine notat aliū
imp̄m̄it. et s̄ eo nichil dep̄hodu nōt
dep̄ola manu in aliquibz se c̄m̄r̄at
c̄m̄r̄at si v̄t in actōz reat̄, eo q̄ false

noty p^r ab eo q^uoq^{ue} actor. l^o p^rchdas p^ro^ret
 quoz t^ria p^r s^r indici t^ria iⁿitatu et t^rena
 p^r s^r actorz

